

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 488/2023-75

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka a v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Júliusom Jánošíkom, Klincová 35, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/135/2021 z 26. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/135/2021 z 26. apríla 2023 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/135/2021 z 26. apríla 2023 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 488/2023-43 z 28. septembra 2023 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v časti, v ktorej sa domáha vyslovenia porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a práva podnikat’ podľa čl. 35 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí jej dovolania označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a súčasne žiada priznať náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozhodnutím Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej aj „žalovaný“) č. 1933/2001 z 20. apríla 2001 bolo sťažovateľke vydané povolenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v odboroch plastickej chirurgie, anesteziológie a resuscitácie, traumatológie.

2.1. Kontrolou vykonanou v decembri 2003 (podľa sťažovateľky iniciovanou medializovaným úmrtím pacientky pri plastickej operácii prs) bolo zistené, že zdravotná starostlivosť bola poskytovaná v rozpore s povolením (na inej adrese, pozn.), čo vyústilo do vydania rozhodnutia Bratislavského samosprávneho kraja č. OZ-10668/2003 z 30. decembra 2003 o zrušení povolenia vykonávať zdravotnú starostlivosť, ktoré bolo potvrdené rozhodnutím ministerstva zdravotníctva č. 0512-1/2004-ORL z 27. februára 2004.

2.2. Spoločnosť ■■■■■ ktorej akcionármi sú totožné fyzické osoby, ktoré sú spoločníkmi a konateľmi sťažovateľky, získala povolenie na výkon zdravotnej starostlivosti 10. marca 2004 a rozhodnutím z 31. marca 2004 aj na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v odbore plastickej chirurgie.

2.3. Rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 SŽ 49/2004 z 25. mája 2005 boli rozhodnutia Bratislavského samosprávneho kraja a ministerstva zdravotníctva (o zrušení povolenia na výkon zdravotnej starostlivosti, pozn.) zrušené z procesných dôvodov (nevykonanie dokazovania, nemožnosť sťažovateľky vyjadriť sa) a vec bola vrátená správnemu orgánu na ďalšie konanie.

2.4. Sťažovateľkino povolenie na výkon zdravotnej starostlivosti stratilo zo zákona platnosť 30. júna 2006 podľa § 98 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 578/2004 Z. z.“), čo viedlo k zastaveniu správneho konania z dôvodu, že jeho predmet (povolenie na výkon zdravotnej starostlivosti) odpadol.

3. Sťažovateľka podala na Okresnom súde Bratislava III proti Slovenskej republike konajúcej prostredníctvom ministerstva zdravotníctva (následne sťažovateľka navrhla, aby do konania vstúpil aj Bratislavský samosprávny kraj) žalobu o náhradu škody v sume 2 109 772 eur s prísl. na základe zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým boli zrušené rozhodnutia Bratislavského samosprávneho kraja a ministerstva zdravotníctva. Sťažovateľke vznikla škoda v podobe ušlého zisku vo výške vyčíslenej podľa odborného posudku.

4. Okresný súd posledným v poradí štvrtým rozsudkom č. k. 22Cb/166/2008-778 z 13. októbra 2016 v prejednávanej veci žalobu zamietol. Podľa okresného súdu sťažovateľka nepostupovala spôsobom podľa zákona č. 578/2004 Z. z., keď (po zrušení správnych rozhodnutí najvyšším súdom, pozn.) nevyužila zákonnú možnosť na pokračovanie v poskytovaní zdravotnej starostlivosti, nepožiadala o licenciu ani o povolenie, v dôsledku čoho jej povolenie na poskytovanie zdravotnej

starostlivosti zo zákona zaniklo 30. júna 2006. Týmto dátumom bolo podľa okresného súdu potrebné ohraničiť prípadný nárok sťažovateľky na náhradu škody vo forme ušlého zisku (v žalobe žiadala ušlý zisk za obdobie od 2004 do 2009). Zo skutočnosti, že sťažovateľka nepožiadala o vydanie licencie, okresný súd bol toho názoru, že nemala záujem pokračovať v poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Tomuto záveru nasvedčovalo aj to, že svoje priestory a zdravotnícke zariadenie odplatne prenechala novovzniknutej spoločnosti [REDAKOVANÉ] ktorá prebrala zdravotnícky i nezdravotnícky personál sťažovateľky a jej pacientov. Akcionármi tejto spoločnosti sú pritom osoby totožné s konateľmi sťažovateľky. Okresný súd vyslovil, že aj keď sťažovateľka a [REDAKOVANÉ] sú dva samostatné subjekty, z vykonaného dokazovania je jednoznačné, že [REDAKOVANÉ] od 15. marca 2004 prakticky prevzala podnikanie sťažovateľky, ktorá ukončila poskytovanie zdravotnej starostlivosti 11. marca 2004 (v tých istých priestoroch a v rovnakom odbore zdravotnej starostlivosti). V tejto súvislosti pripomenul aj medializáciu úmrtia pacientky sťažovateľky majúcu spôsobilosť odradiť klientov od využívania služieb sťažovateľky a následné vytvorenie novej spoločnosti, ktorá *de facto* pokračovala v poskytovaní zdravotnej starostlivosti sťažovateľkou, avšak pod novým obchodným menom. Rovnaké osoby (konatelia a spoločníci sťažovateľky sú totožní s akcionármi [REDAKOVANÉ] ktorým bolo zabránené podnikat' prostredníctvom jednej spoločnosti, pokračovali v podnikaní a dosahovaní zisku prostredníctvom inej spoločnosti. Okresný súd konštatoval, že sťažovateľke, ktorá je v podstate len určitá zákonom dovoľená forma, prostredníctvom ktorej fyzické osoby uskutočňujú podnikania, tak nevznikla žiadna škoda vo forme ušlého zisku. Sťažovateľka neunesla dôkazné bremeno a nepreukázala vznik skutočnej škody, preto sa súd už nezaoberal otázkou príčinnej súvislosti.

5. Na základe odvolania sťažovateľky krajský súd rozsudkom č. k. 10Co/204/2017-932 z 19. októbra 2017 potvrdil výroky o zamietnutí žaloby a o trovách štátu, keďže podľa jeho názoru okresný súd riadne zistil skutkový stav, výsledky dokazovania správne zhodnotil a dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré náležite odôvodnil. K odvolacím námietkam sťažovateľky uviedol, že právne neposúdenie príčinnej súvislosti je bezvýznamné, keďže okresný súd dospel k záveru, že škoda nevznikla. Tvrdenie, že [REDAKOVANÉ] je samostatným právnym subjektom a nie je právnym nástupcom sťažovateľky, krajský súd vyhodnotil ako účelové a v rozpore so skutkovým stavom, keďže akcionári [REDAKOVANÉ] boli identické osoby ako spoločníci sťažovateľky a keďže sťažovateľka poskytovala zdravotnú starostlivosť do 11. marca 2004 a 15. marca 2004 nadobudlo právoplatnosť rozhodnutie, ktorým bolo vydané povolenie pre [REDAKOVANÉ] na poskytovanie zdravotnej starostlivosti s totožným predmetom činnosti, miestom prevádzkovania a odborným zástupcom. Z uvedeného vyvodil, že životaschopná súčasť podnikateľskej činnosti sťažovateľky bola prevedená na túto spoločnosť. Napriek existencii nezákonných rozhodnutí sťažovateľka ďalej *de facto* a *de iure* podniká prostredníctvom novozaloženej obchodnej spoločnosti a je vylúčené, aby jej vznikla škoda. Krajský súd ďalej vyslovil, že otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ale skutkovou, ktorá má byť riešená len v konkrétnych súvislostiach a jej vyriešenie nemožno uložiť znalcovi, a zdôraznil, že pre posúdenie zodpovednosti za škodu má zásadný význam otázka, v čom konkrétne škoda spočíva.

6. Sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzovala od § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), keď namietala absenciu náležitého odôvodnenia rozsudku. Krajský súd podľa nej prijal nové závery nemajúce oporu v právnej úprave, preto považuje rozsudok za nepreskúmateľný a arbitrárny, ďalej namietala

nerespektovanie zrušujúcich rozhodnutí krajského súdu a ignorovanie záverov odborne zdatných osôb. Prípustnosť podaného dovolania sťažovateľka odôvodňovala aj § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, keď namietala nesprávne právne posúdenie založenia spoločnosti [REDAKOVANÉ] sťažovateľkou. Najvyšší súd nikdy nestotožnil spoločníkov alebo akcionárov právnickej osoby s touto právnickou osobou, nikdy neriešil postavenie právnickej osoby ako zakladateľa inej spoločnosti len preto, že ju založili spoločníci tejto právnickej osoby, a nikdy nekonštatoval podnikanie jedného subjektu prostredníctvom iného subjektu len z dôvodu existencie odplatných zmlúv medzi nimi.

7. Najvyšší súd v napadnutom uznesení dovolanie sťažovateľky odmietol v časti podľa § 447 písm. c) CSP, keďže neidentifikoval vadu zmätočnosti, a v časti podľa § 447 písm. f) CSP z dôvodu, že sťažovateľka namietala odklon riešenia právnych otázok, pričom v dovolaní neoznačila rozhodnutia najvyššieho súdu, od ktorých sa krajský odklonil, že uplatnenie dovolacích dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a) a zároveň podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sa vylučuje. Napokon aj z dôvodu, že riešenie v dovolaní nastolených otázok nemožno považovať samo osebe za relevantné pre rozhodnutie krajského súdu (keďže sa týkajú iba jedného z dvoch dôvodov zamietnutia žaloby), teda majú iba akademický charakter. Podľa najvyššieho súdu bolo jedným z dôvodov zamietnutia žaloby aj to, že sťažovateľka nevyužila zákonnú možnosť pokračovať v poskytovaní zdravotnej starostlivosti a došlo k zániku jej povolania zo zákona k 30. júnu 2006.

II.

Argumentácia sťažovateľky

8. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľka namieta nedostatočné odôvodnenie a odmietnutie svojho dovolania v rozpore s právnou úpravou. Jej konkrétne námietky možno koncentrovať do nasledujúcich bodov:

a) namieta nesprávnosť a nepravdivosť záverov krajského súdu 1) o založení spoločnosti [REDAKOVANÉ] sťažovateľkou, keďže tá bola založená fyzickými osobami, a nie sťažovateľkou, ktorá je právnickou osobou a jej postavenie zakladateľa nevyplýva zo žiadneho dôkazného prostriedku. Identita zakladateľov dvoch právnických osôb neznamena, že jedna právnická osoba je zakladateľom druhej právnickej osoby. 2) Záveru, že sťažovateľka pokračovala v podnikateľskej činnosti prostredníctvom spoločnosti [REDAKOVANÉ] Poskytovanie zdravotnej starostlivosti ako každá obchodná činnosť musí byť vykonávaná vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť (§ 2 Obchodného zákonníka). Sťažovateľka a spoločnosť [REDAKOVANÉ], sú dva samostatné subjekty, sťažovateľka sa nepodieľa na výsledkoch podnikania spoločnosti [REDAKOVANÉ] ani nemala nárok na podiel zo zisku. Fakt, že dve právnické osoby majú totožných zakladateľov, neznamena, že jedna právnická osoba podniká prostredníctvom druhej právnickej osoby. Uvedenú argumentáciu by bolo možné uplatniť, ak by žalobu podali spoločníci sťažovateľky. Krajský súd (ani okresný súd) neuviedol žiadny právny predpis na podporu svojich záverov. Rozhodnutie bez opory v platnej právnej úprave naplnia znaky arbitrárnosti (svojevôle), čím porušuje základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie;

b) uvedené nedostatky rozsudku krajského súdu najvyšší súd nepovažoval za také, ktoré by naplnili dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. Odmietnutie dovolania nemalo podľa názoru sťažovateľky oporu v príslušnej právnej úprave a predstavovalo odmietnutie poskytnutia súdnej ochrany sťažovateľke;

- c) najvyšší súd odmietol dovolanie podané v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP z dôvodu, že riešenie nastolených otázok nepovažoval samo osebe za relevantné pre rozhodnutie, keďže sa týkalo iba jedného z dvoch dôvodov zamietnutia žaloby. Tento záver najvyššieho súdu však nezohľadňuje reálne rozsudky okresného súdu ani krajského súdu ani právnu úpravu. Okresný súd ani krajský súd nikdy nekonštatovali, že nerealizovanie postupu podľa zákona č. 578/2004 Z. z. malo za následok absenciu vzniku škody, mohlo ovplyvniť iba obdobie, za ktoré mohol byť nárok uplatnený. Tvrdenie najvyššieho súdu, že otázka postupu podľa zákona č. 578/2004 Z. z. bola rozhodujúca pre záver o absencii preukázania vzniku nároku na náhradu škody v plnom rozsahu, je nepravdivé. Naopak, rozhodujúcimi boli práve závery o založení spoločnosti [REDAKOVANÉ] a.s., sťažovateľkou a o pokračovaní v podnikateľskej činnosti sťažovateľky prostredníctvom tejto spoločnosti;
- d) sťažovateľka namietala aj zmatečnosť odôvodnenia rozsudku krajského súdu a uznesenia najvyššieho súdu spočívajúcu v protirečivosti záverov týkajúcich sa príčinnej súvislosti a nerešpektovaní zrušujúcich rozhodnutí krajského súdu, pokiaľ išlo o povinnosť skúmať otázku príčinnej súvislosti, v ignorácii skutočnosti, že odborne zdatné osoby konštatovali vznik škody;
- e) okrem porušenia práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru predstavovalo nepriznanie nároku na náhradu škody aj porušenie práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ako aj jej práva podnikat' podľa čl. 35 ods. 1 ústavy.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

9. Na ústavnú sťažnosť podpredsedníčka najvyššieho súdu reagovala listom, v ktorom uviedla, že ponecháva rozhodnutie o nej na úvahe ústavného súdu. K uvedenému listu bolo pripojené vyjadrenie sudcu spravodajcu v napadnutom konaní, v ktorom v podstate zrekapituloval odôvodnenie napadnutého uznesenia.

10. Vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti zúčastnená osoba (ministerstvo spravodlivosti, pozn.), zdôraznila zánik povolenia sťažovateľky na poskytovanie zdravotnej starostlivosti a dôvody zrušenia povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti (poskytovanie zdravotnej starostlivosti v rozpore so zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov). Stotožňuje sa so závermi súdov o absencii vzniku škody na starne sťažovateľky.

11. Sťažovateľka v replike zopakovala nepravdivosť a nesprávnosť záveru najvyššieho súdu, že dôvodom zamietnutia žaloby bol (aj) zánik povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti. Z odôvodnení rozhodnutí všeobecných súdov vyplýva, že dátumom zániku povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti (30. júna 2006) je potrebné ohraničiť vznik prípadného nároku na náhradu škody (nárok na náhradu škody bol uplatnený za obdobie od 5. marca 2004). Preto považuje odmietnutie dovolania podaného na základe § 421 ods. 1 písm. b) CSP iba z tohto dôvodu za nedôvodné. Zamietnutie žaloby bolo odôvodnené len tvrdením, že žiadna škoda nevznikla, keďže sťažovateľka založila spoločnosť [REDAKOVANÉ] resp. že plynule pokračovala vo svojej podnikateľskej činnosti prostredníctvom tejto spoločnosti, pričom tieto závery neboli riadne odôvodnené [čo zakladá procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP]. Vznik škody ako ekonomickej kategórie potvrdili všetky tri odborné a znalecké posudky.

12. Ústavný súd v danom prípade upustil od ústneho pojednávania, pretože na základe podaní účastníkov dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu, základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu a práva podnikat' podľa čl. 35 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľky podaného v zmysle § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP (z dôvodu, že najvyšší súd nesprávne vyhodnotil jej dovolanie z hľadiska prípustnosti v zmysle Civilného sporového poriadku).

14. V nadväznosti na sťažnostnú argumentáciu sťažovateľky ústavný súd, vychádzajúc zo svojho ústavného postavenia a poukazujúc na svoju stabilizovanú judikatúru, zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou, a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (II. ÚS 515/2022).

15. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale i formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo v čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 61/2022).

16. Ústavný súd pristúpil k preskúmaniu prednesených námietok sťažovateľky v rozsahu a z dôvodov, ktoré uviedla vo svojej ústavnej sťažnosti, zamerajúc pritom svoju pozornosť na ústavnoprávne aspekty namietaných väd napadnutého uznesenia, či právne závery, ktorými najvyšší súd odôvodnil odmietnutie dovolania sťažovateľky, boli výsledkom ústavne udržateľnej aplikácie noriem procesného práva najvyšším súdom v súlade s označenými článkami ústavy

a dohovoru. Preskúmal tak, či skutočnosti namietané sťažovateľkou v jej ústavnej sťažnosti sú svojou povahou a intenzitou spôsobilé odobriť záver o porušení jej práv (označených v bode 1 tohto nálezu, pozn.) a následne privodiť kasačný zásah zo strany ústavného súdu.

17. V prejednávanej veci bola spornou otázka, či sťažovateľke vznikla škoda vo forme ušlého zisku následkom nezákonného rozhodnutia žalovaného. Podľa okresného súdu (bod 3 tohto nálezu) sťažovateľke škoda nevznikla, keďže podnikanie sťažovateľky (vykonávané do 11. marca 2004) prevzala od 15. marca 2004 spoločnosť [REDAKOVANÉ] a teda rovnaké osoby (akcionármi tejto spoločnosti sú osoby totožné s konateľmi sťažovateľky), ktorým bolo nezákonným rozhodnutím žalovaného zabránené podnikat' prostredníctvom sťažovateľky, pokračovali v podnikaní a v dosahovaní zisku prostredníctvom druhej spoločnosti. Sťažovateľka stratila záujem pokračovať v poskytovaní zdravotnej starostlivosti, keďže nepožiadala o licenciu ani povolenie, ktoré jej preto zanikli k 30. júnu 2006. Aj krajský súd bol toho názoru (bod 4 tohto nálezu), že napriek existencii nezákonných rozhodnutí sťažovateľka ďalej *de facto* a *de iure* podniká prostredníctvom novozaloženej obchodnej spoločnosti a je vylúčené, aby jej vznikla škoda.

18. Keďže podľa názoru sťažovateľky krajský súd prijal nové závery nemajúce oporu v právnej úprave, nerešpektoval predchádzajúce zrušujúce rozhodnutia krajského súdu a ignoroval závery odborne zdatných osôb o vzniku škody, podala proti nepreskúmateľnému a arbitrárnemu rozsudku krajského súdu dovolanie, v ktorom uplatnila oba dovolacie dôvody, teda podľa § 431 ods. 1 CSP, ktorý vymedzila vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, a tiež dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), pričom prípustnosť dovolania vyvodila z § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Podľa sťažovateľky najvyšší súd nikdy nestotožnil spoločníkov alebo akcionárov právnickej osoby s touto právnickou osobou a nikdy neriešil postavenie právnickej osoby ako zakladateľa inej spoločnosti len preto, že ju založili spoločníci tejto právnickej osoby. Najvyšší súd nikdy nekonštatoval podnikanie jedného subjektu prostredníctvom iného subjektu len z dôvodu existencie odplatných zmlúv medzi nimi.

19. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odôvodnené § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP odmietol pre nesplnenie podmienok prípustnosti, keďže 1) sťažovateľka neoznačila rozhodnutia dovolacieho súdu vyjadrujúce právne názory, od ktorých sa krajský súd odklonil, 2) uplatnenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a súčasne podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sa vzájomne vylučuje a 3) riešenie sťažovateľkou nastolených otázok nepovažoval samo osebe za relevantné pre rozhodnutie, ale len za akademické, vzhľadom na dva dôvody zamietnutia žaloby, pričom za druhý dôvod považoval skutočnosť, že sťažovateľka nepostupovala podľa zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, keď po zrušení rozhodnutí orgánov verejnej správy rozsudkom najvyššieho súdu nevyužila možnosť pokračovať v poskytovaní zdravotnej starostlivosti a došlo k zániku jej povolenia k 30. júnu 2006.

20. Vo vzťahu k prvému najvyšším súdom prezentovanému dôvodu neprípustnosti dovolania ústavný súd na podklade svojej novšej judikatúry (III. ÚS 76/2021, III. ÚS 163/2021, I. ÚS 51/2020) konštatuje, že sa nestotožňuje s takým názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého povinnou obsahovou náležitosťou dovolania odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci je uvedenie konkrétneho rozhodnutia (judikatúry) dovolacieho súdu. Ustanovenie § 421 ods. 1 CSP nemožno interpretovať a uplatňovať tak, že zakotvuje povinné obsahové náležitosti dovolania. Obligatórne náležitosti dovolania upravuje § 428 CSP, ktorý okrem iného ukladá dovolateľovi povinnosť uviesť v dovolaní dovolacie dôvody, teda „z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje

za nesprávne“. Následne § 432 CSP vyžaduje vo vzťahu k dovolaniu podľa § 421 CSP (odôvodnenie nesprávnym právnym posúdením veci), aby dovolateľ uviedol právne posúdenie veci, ktoré považuje za nesprávne, a v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Označenie konkrétneho rozhodnutia (judikatúry) najvyššieho súdu nie je v zmysle § 428 CSP obligatórnou náležitosťou dovolania. Z uvedeného vyplýva, že dovolanie prípustné podľa § 421 CSP dovolateľ obligatórne odôvodní tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP), a dotknutý dovolací dôvod vymedzí tak, že uvedie právne posúdenie veci, ktoré považuje za nesprávne, a súčasne uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Argumentácia dovolateľa konkrétnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu je nad rámec zákonných požiadaviek a dovolací súd ňou nie je viazaný (I. ÚS 537/2022, III. ÚS 127/2021).

21. K druhému dôvodu neprípustnosti dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 CSP ústavný súd poukazuje, že už v náleze sp. zn. IV. ÚS 421/2018 zo 7. februára 2019 vyslovil, že z uznesenia ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/2018 vyplýva právny názor, že ústavne súladný výklad príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku predpokladá možnosť kumulovať dovolacie dôvody podľa § 420 CSP a podľa § 421 CSP a tiež možnosť kumulovať dôvody zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu v rámci § 420 CSP. Z uvedeného preto nevyhnutne vyplýva možnosť dovolateľa kumulovať dovolacie dôvody aj v rámci § 421 CSP. Aj z následnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v prípade dovolania podaného pre právne posúdenie veci môže byť jeho prípustnosť založená na viacerých dôvodoch, t. j. na odklone od ustálenej praxe odvolacieho súdu, na neexistencii dovolacej praxe, resp. na rozdielnosti tejto praxe. Dovolací súd nie je viazaný konkrétne označenými dôvodmi prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP (m. m. IV. ÚS 644/2021).

21.1. Z uvedeného vyplýva, že v prípade takéhoto súbežného označenia dvoch dovolacích dôvodov je aplikabilita uvedeného názoru ústavného súdu nevyhnutná a najvyšší súd sa s ňou musí vysporiadať (porov. m. m. IV. ÚS 132/2022), k čomu v danom prípade nedošlo.

22. S prezentovanými názormi ústavného súdu nie je v rozpore ani judikatúra najvyššieho súdu (I VObo/2/2020), v zmysle ktorej povinnou náležitosťou dovolania v prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu podľa § 432 CSP nie je uvedenie toho, v čom dovolateľ vidí prípustnosť podaného dovolania (vrátane označenia rozhodnutí odvolacieho súdu riešiacich konkrétnu právnu otázku). Dovolací súd nie je pri posudzovaní prípustnosti dovolania viazaný dovolateľom označeným dôvodom prípustnosti dovolania. Rovnako tak dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označil dovolateľ.

23. Pri posudzovaní prípustnosti dovolania najvyšší súd dospel zároveň k záveru, že sťažovateľkou formulované otázky nie sú pre rozhodovanú vec podstatné, keďže sú otázkami akademickými.

23.1. Ústavný súd považuje za dôvodnú námietku sťažovateľky o nesprávnosti záveru najvyššieho súdu, že riešenie nastolených otázok nebolo samo osebe relevantné pre rozhodnutie, keďže sa týkalo iba jedného z dvoch dôvodov zamietnutia žaloby. Tento záver najvyššieho súdu nezohľadňuje dôvody, na ktorých založil okresný súd zamietnutie žaloby sťažovateľky a krajský súd potvrdenie rozsudku okresného súdu, keďže súdy nekonštatovali, že nerealizovanie postupu podľa zákona č. 578/2004 Z. z. malo za následok absenciu vzniku škody, význam mu prikladali najmä v súvislosti s obdobím, za ktoré mohol byť prípadný nárok priznaný (k čomu však nedošlo).

24. V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (body 34.1 a 34.2 napadnutého uznesenia) nevyplývajú výhrady k vymedzeniu právneho posúdenia veci, ktoré sťažovateľka považovala za nesprávne, resp. v čom spočíva jeho nesprávnosť (§ 432 ods. 2 CSP).

25. Ústavný súd po posúdení veci dospel k záveru, že v napadnutom uznesení došlo k nesprávnemu posúdeniu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP najvyšším súdom, ktorý odmietnutie dovolania založil jednak na dôvodoch, ktorých ústavná neakceptovateľnosť vyplýva z ustálenej judikatúry ústavného súdu (a napokon aj najvyššieho súdu), ako aj zo svojvoľného dôvodu, základ pre ktorý nevyplýva z rozsudkov okresného súdu ani krajského súdu.

26. V dôsledku odmietavého výroku napadnutého uznesenia najvyšší súd nedal odpoveď na právne otázky nastolené v dovolaní, a tým tvoriace materiálny predmet samotného dovolacieho konania, ktorého iniciovaním sa sťažovateľka domáhala svojho základného práva na súdnu ochranu v medziach zákona vykonávajúceho toto základné právo (čl. 51 ods. 1 ústavy).

27. Vzhľadom na to, že závery najvyššieho súdu nemožno považovať za výsledok ústavne udržateľnej aplikácie príslušných procesných ustanovení Civilného sporového poriadku, ústavný súd dospel k záveru (bez posúdenia vecnej správnosti meritórnych záverov všeobecných súdov, pozn.), že napadnutým uznesením najvyšší súd porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu (bod 1 výroku nálezu), preto napadnuté uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

28. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

29. Na tomto mieste ústavný súd pripomína, že nespochybňuje možnosť najvyššieho súdu vysporiadať sa s podaným dovolaním spôsobom upraveným či už v § 447, § 448 alebo § 449 CSP, iba požaduje, aby najvyšší súd neposudzoval otázku prípustnosti dovolania ústavne neudržateľne v neprospech sťažovateľky.

30. Nad rámec uvedeného ústavný súd pripomína, že dovolanie v časti, ktorej prípustnosť sťažovateľka vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP, najvyšší súd odmietol podľa § 447 písm. c) CSP po tom, čo preskúmal odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu a nepovažoval ho za nedostatočne odôvodnený (bod 23 napadnutého uznesenia). Súhlasí s právnym názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého nesprávne právne posúdenie veci tvoriacej hlavný predmet (meritum) konania na všeobecných súdoch nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, keďže účelom tohto právneho názoru je zdôrazniť nezameniteľnosť oboch typov dovolania, ako aj ich odlišné účelové určenie (nápravy zmätočnosti *versus* tvorba a zjednocovanie judikatúry) (porov. III. ÚS 252/2023).

31. Ústavný súd ústavnej sťažnosti v časti namietaného porušenia základného práva sťažovateľky zaručeného jej v čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 1 dodatkového protokolu a čl. 35 ods. 1 ústavy nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu). Ako už bolo uvedené, ústavný súd nemá v tomto náleze ambíciu prejedukovať záver najvyššieho súdu po vrátení veci na ďalšie konanie o prípustnosti či dôvodnosti

dovolania sťažovateľky, obmedzil sa na záver o ústavnej neudržateľnosti odmietnutia dovolania, ako bol prezentovaný v jeho ústavnou sťažnosťou napadnutom uznesení. Zároveň v nadväznosti na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu (bod 1 výroku nálezu) a zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (bod 2 výroku tohto nálezu) ústavný súd prihliadol aj na zásadu minimalizovania zásahov do právomoci iných orgánov verejnej moci, keďže nálezom zrušujúcim rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktorý zákon sťažovateľke na ochranu jej práv poskytuje, sa vytvoril priestor na prípadnú ochranu namietaného porušenia týchto práv v rámci sústavy všeobecných súdov.

VI.

Trovy konania

32. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 530,86 eur s DPH (bod 3 výroku tohto nálezu).

33. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Priznal náhradu za dva právne úkony, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania, podanie ústavnej sťažnosti (v roku 2023). Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2023 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 208,67 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 12,52 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 442,38 eur za dva úkony. Ústavný súd priznanú odmenu zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), pretože z verejne dostupných zdrojov zistil, že právny zástupca sťažovateľky je platiteľom DPH (§ 18 ods. 3 vyhlášky). Repliku sťažovateľky nevyhodnotil ako podanie relevantné pre jeho rozhodnutie, a preto zaň sťažovateľke náhradu trov nepriznal. Zároveň dáva do pozornosti, že § 73 zákona o ústavnom súde svojou štruktúrou (vzťah odseku 1 a 3) právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom nestavia do nárokovateľnej polohy (I. ÚS 360/2023, I. ÚS 238/2021).

34. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia (bod 3 výroku tohto nálezu) je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. januára 2024

Miloš Maďar
predseda senátu